

Vliegertje 70

ROKUS HOFSTEDE

gastheer Gys-Walt Van Egdom

zondag 20 maart 2022 om 14.30 u.
Boekenhuis Theoria,
Casinoplein 10, 8500 Kortrijk

KORTRIJK

MEMENTO

Memento
woordfestival
Kortrijk

Deze literaire ontmoeting is onderdeel van het
Memento Woordfestival Kortrijk 2022.

www.mementowoordfestival.be

REDACTIE

Piet Devos & Gie Devos
info@pietdevos.be | giedevos@skynet.be

reacties en suggesties zijn welkom

HET PENHUIS

is een organisatie van openbare bibliotheek Kortrijk en stad Kortrijk
met ondersteuning van Literatuur Vlaanderen

reacties en suggesties zijn welkom

 LITERAATUUR
VLAANDEREN

Het Penhuis

KORTRIJK

programma 2021-2022

MIEK ZWAMBORN

zondag 3 oktober 2021

gastvrouw Lieselot De Taeye | oranjerie Broeltuin

MARIJE LANGELAAR

zondag 14 november 2021

gastheer Jooris Van Hulle | oranjerie Broeltuin

YONI VAN DEN EEDE

uitgesteld naar 22 oktober 2022

gastheer Philippe Lepers | oranjerie Broeltuin

LENNY PEETERS & MUSTAFA KÖR

zondag 6 februari 2022

gastheer Piet Devos | oranjerie Broeltuin

MAXIM FEBRUARI

zondag 20 maart 2022

gastheer Rik Van Puymbroeck | Boekenhuis Theoria

ROKUS HOFSTEDE

zondag 20 maart 2022

gastheer Gys-Walt van Hofstede | Boekenhuis Theoria

WILLEM JAN OTTEN

zondag 24 april 2022

gastvrouw Virginie Platteau | oranjerie Broeltuin

meer info

www.kortrijk.be/bibliotheek/hetpenhuis

www.facebook.com/hetpenhuis

www.twitter.com/hetpenhuis

HET PENHUIS

Het Penhuis is aan zijn negentiende seizoen toe.
We gingen van start in het najaar van 2003.

Het Penhuis wil de ontwikkelingen in de actuele literatuur en filosofie op de voet volgen. De volle aandacht voor artistieke kwaliteit is het uitgangspunt. We willen geen organisatie zijn die zich richt op literatuur- en filosofiekenners. Tegelijk willen we een lage drempel inbouwen en een ruime variatie brengen in het aanbod.

Het Penhuis is een niet-geïstitutionaliseerde vereniging maar nauw verbonden met openbare bibliotheek Kortrijk en stad Kortrijk.
De werking wordt hoofdzakelijk gedragen door vrijwilligers.

Het Penhuis programmeert vijf of zes activiteiten per seizoen op zondagvoormiddag. Er wordt daarbij telkens een dichter, een filosoof of een prozaïst uitgenodigd, die door een gastheer of -vrouw wordt geïnterviewd. Ook het publiek wordt nauw betrokken.
Vragen stellen aan de uitgenodigde gast is altijd mogelijk.

Iedereen is welkom.

Boekenhuis Theoria, Kortrijk

ROKUS HOFSTEDE (°1959)

BIOGRAFIE

Rokus Hofstede werd geboren in Hengelo (NL), bracht het grootste deel van zijn leven in België door en woont in Ronse. Hij studeerde sociale geografie, culturele antropologie en filosofie in Groningen en Utrecht. Vanaf eind jaren 80 legde hij zich toe op het vertalen van Franse literatuur, vooral essayistisch proza (Barthes, Bourdieu, Ernaux, Latour, Michon, Perec). Samen met Martin de Haan vertaalde hij Prousts *Swanns kant op* (A,P & vG) en Huysmans *Aan de vrouw* (Lebowski). Hij ontving in 2021 de Martinus Nijhoffprijs.

www.hofhaan.nl

© Michiel Hendryckx

BIBLIOGRAFIE

bron: nl.wikipedia.org/wiki/Rokus_Hofstede

vertalingen

- Louis Aragon: De boer van Parijs (Fr. Le Paysan de Paris).
- Alain Badiou: De ethiek. Essay over het besef van het kwaad (Fr. L'Éthique. Essai sur la conscience du mal).
- Roland Barthes: Het werkelijkheidseffect (Fr. Essais critiques I-IV, selectie).
- Charles Baudelaire: Mijn hart blootgelegd (Fr. Fusées / Mon coeur mis à nu / La Belgique déshabillée).
- Pierre Bergounioux: B-17 G (Fr. B-17 G).
- Philippe Blasband: As (Fr. De cendres et de fumées).
- Pierre Bourdieu: De regels van de kunst (Fr. Les Règles de l'art), Over televisie (Fr. Sur la télévision).
- Julio Cortázar: De toespraken van de bekkenknijper - het complete Franstalige werk (Fr. Les Discours du pince-gueule, On déplore la, Comme quoi on est très handicapés par les jaguars), met Martin de Haan.
- Emil Cioran: Gevierendeeld (Fr. Écartèlement).
- Guy Debord: De spektakelmaatschappij & Commentaar op de spektakelmaatschappij (Fr. La Société du spectacle & Commentaires sur la société du spectacle).
- Vivant Denon: Eenmaal, immermeer (Fr. Point de lendemain), met Martin de Haan.
- Marguerite Duras: Nachtschip Night (Fr. Le navire Night).
- Annie Ernaux: De schaamte (Fr. La Honte), Meisjesherinneringen (Fr. Mémoire de fille), De jaren (Fr. Les Années).
- Régis Jauffret: Gekkenhuizen! (Fr. Asiles de fous), Wereld, wereld! (Fr. Univers, univers), met Martin de Haan.
- Michel Houellebecq en Bernard-Henri Lévy: Publieke vijanden (Fr. Ennemis publics), met Martin de Haan.
- Joris-Karl Huysmans: Aan de vrouw (Fr. En ménage), met Martin de Haan.
- Simon Johannin: De zomer van het aas (Fr. L'Été des charognes).
- Caroline Lamarche: De dag van de hond (Fr. Le jour du chien).
- Bruno Latour: De Berlijnse sleutel - en andere lessen van een liefhebber van wetenschap en techniek (Fr. La Clef de Berlin), met Henne van der Kooy; Oog in oog met Gaia. Acht lezingen over het Nieuwe Klimaatregime (Fr. Face à Gaia. Huit conférences sur le Nouveau Régime Climatique),

- Bruno Latour: met Katrien Vandenberghe; Waar kunnen we landen? Politieke oriëntatie in het Nieuwe Klimaatregime (Fr. Où atterrir? Comment s'orienter en politique); Waar ben ik? Lockdownlessen voor aardbewoners (Où suis-je? Leçons du confinement à l'usage des terrestres).
- Michel Leiris: «Kijk! Daar, de engel...» (Fr. «Vois! Déjà l'ange...», hoofdstuk 3 uit La Règle du jeu), deel 2, Fourbis.
- Pierre Michon: Meesters en knechten (Fr. Maîtres et serviteurs; Vie de Joseph Roulin), Rimbaud de zoon (Fr. Rimbaud le fils), De hengelaars van Castelnaud (Fr. La grande Beune), Roemloze levens (Fr. Vies minuscules), De koning van het woud (Fr. Le roi du bois), Vuur van Brigid en andere wintermythen (Fr. Mythologies d'hiver; Abbés), De Elf (Fr. Les Onze), Koningslichamen (Fr. Corps du roi).
- Clément Pansaers: Apologie van de luiheid (Fr. L'pologie de la paresse), Pan Pan voor de Poeper van de Neger Naakt & Bar Nicanor (Fr. Pan Pan au Cul du Nu Nègre & Bar Nicanor).
- Georges Perec: Een man die slaapt (Fr. Un homme qui dort), Ruimten rondom (Fr. Espèces d'espaces), Ik ben geboren (Fr. Je suis né, et al.), Tips en wenken voor wie zijn afdelingschef om opslag wil vragen (Fr. L'art et la manière d'aborder son chef de service pour lui demander une augmentation).
- Marcel Proust: Het vervloekte ras (Fr. Sodome et Gomorrhe 1), Tegen Sainte-Beuve - relaas van een ochtend (Fr. Contre Sainte-Beuve), beide met Martin de Haan en Jan-Pieter van der Sterre, Swanns kant op (Fr. Du côté de chez Swann), met Martin de Haan.
- C.F. Ramuz: De grote angst in de bergen (Fr. La Grande Peur dans la montagne).
- Henri Roorda: Mijn zelfmoord (Fr. Mon Suicide), Het vrolijke pessimisme (Fr. Le Pessimisme joyeux).
- Georges Simenon: De blauwe kamer (Fr. La Chambre bleue), De burgemeester van Veurne (Fr. Le Bourgmestre de Furnes), Maigret en het dode meisje (Fr. Maigret et la jeune morte), Manesteek (Fr. Le Coup de lune).
- Paul Veyne: Palmyra. De onvervangbare schat (Fr. Palmyre. L'irremplaçable trésor).
- Émile Zola: Hoe men sterft (Fr. Comment on meurt), met Martin de Haan.

essays

- "Heimwee naar de hel: het beteugelde geweld van Cioran" (1996, over stijl als dwangbuis van de geschiedenis)
- "De roman vernieuwen, vernietigen met zijn eigen middelen" (1998, over Louis Aragon en De boer van Parijs)
- "'Het masker was volmaakt': over de bekkentrekkerij van de vertaler" (2000, over het vertalen van Pierre Michon)
- "'De schrijver is hooguit een opwekker van ambiguïteit': Roland Barthes" (2004)
- "De pen van de engel" (2007, over Roemloze levens van Pierre Michon)
- "Van essay tot megaroman" (2009, met Martin de Haan, over Contre Sainte-Beuve van Marcel Proust)

onderscheidingen

- Voor zijn vertaaloeuvre, en in het bijzonder voor de bundel verspreide teksten 'Ik ben geboren' van Georges Perec, kreeg hij in 2005 de Dr. Elly Jaffé Prijs.
- In december 2020 werd de Martinus Nijhoff Vertaalprijs 2021 aan hem toegekend.

Pierre Michon en zijn Nederlandse vertaler Rokus Hofstede in Amsterdam
© eigen archief Rokus Hofstede

Raadpleeg zeker de online catalogus van de Kortrijkse (buurt)bibliotheek om nog ander werk over en door Rokus Hofstede te ontdekken.

<http://kortrijk.bibliotheek.be>

NOUVELLES VOIX-PROGRAMME: interview met Rokus Hofstede, vertaler van Annie Ernaux

bron: institutfrancais.nl/nl/nouvelles-voix-programma-interview-met-rokus-hofstede

Interview met Rokus Hofstede, vertaler van 'De jaren' van Annie Ernaux, dat in 2020 in het Nederlands is verschenen met steun van het Nouvelles Voix-programma.

De Nederlandse essayist Rokus Hofstede heeft meer dan 60 Franse boeken vertaald, waaronder De jaren van Annie Ernaux, dat werd gepubliceerd in 2020 door de Arbeiderspers met steun van het Nouvelles Voix-programma van het Institut Français des Pays-Bas. Zijn werk werd bekroond met de Martinus Nijhoff Vertaalprijs 2021.

In december 2020 kreeg u de Martinus Nijhoff Vertaalprijs 2021 voor beste vertaling van een literair werk naar het Nederlands. Hoe was het om deze prijs in ontvangst te mogen nemen?

“De Martinus Nijhoffprijs bekroont niet zozeer een 'beste vertaling' – als zoiets al kan bestaan, een vertaling is niet meer dan een voorstel tussen ontelbaar veel mogelijke voorstellen – als wel een 'vertaaloeuvre' – al klinkt dat woord overdreven pretentius; het gaat in feite om een steeds opnieuw aangegaan lijf-aan-lijfgevecht met teksten die steeds heel verschillende eisen kunnen stellen aan de vertaler: kennis en techniek, maar ook muzikaliteit, precisie, inventiviteit... Wat me bijzonder gelukkig maakt, is dat met deze prijs de kwaliteit van mijn werk wordt erkend ondanks het feit dat ik vaak moeilijke of minder bekende, minder geconsacreerde auteurs heb vertaald – auteurs uit de literaire marge (la France profonde, België, Zwitserland) of uit de historische avantgarde, auteurs die geen romans maar essays of geesteswetenschappelijke teksten hebben geschreven. De prijs waardeert met andere woorden een vaak onderbelicht blijvende vertalerseigenschap: de zin voor risico en avontuur, het streven de Nederlandse literatuur te verrijken met uit de Franstalige letteren afkomstige vormen van expressie die bij ons nog niet bestaan.”

Hoe zou u de schrijfstijl van Annie Ernaux omschrijven?

“De stijl van Ernaux is sober en onopgesmukt, soms kaal, vaak uiterst gebald; Ernaux lijkt zoveel mogelijk betekenis te willen opladen in zo weinig mogelijk woorden, haar proza is dermate geconcentreerd dat haar zinnen zich regelmatig op de rand van de grammaticaliteit bevinden. Een ander kenmerk van Ernaux' stijl is de grote precisie ervan, wat ook de zeggingskracht van haar proza verklaart.

Ze beperkt zich niet tot het benoemen van voorwerpen, indrukken, ideeën of standen van zaken, ze beschrijft ze zo nauwkeurig en uitputtend dat die beschrijvingen als het ware verzadigd raken en voor de ogen van de lezer een soort toverachtige aanwezigheid krijgen."

Wie nadenkt over vertalen, heeft steevast tweedelingen in zijn hoofd – 'vorm' vs. 'inhoud', 'fictie' vs. 'non-fictie' 'brontaalgerichtheid' vs. 'doeltaalgerichtheid' – die niet noodzakelijkerwijs overeenkomen met verschillen in de werkelijkheid.

De jaren is een collectieve autobiografie van de tijd vanaf de tweede wereldoorlog tot aan het heden. U bent zelf geboren in Hengelo, in hoeverre herkent u uw generatie in het werk van Annie Ernaux?

"Ik ben twintig jaar ná Ernaux geboren in Hengelo, Overijssel, ik bracht mijn tienertijd in de jaren 70 door in Zwitserland en België. Pas in de loop van De jaren herken ik dus elementen uit mijn eigen verhaal in het relaas van Ernaux. Bovendien ben ik opgegroeid in een middenklasse-gezin, waardoor mijn jeugd er heel anders uitzag dan die van de kruideniersdochter uit Yvetot. Maar hoewel mij ook na de jaren 70 allerlei door Ernaux genoemde details van de Franse media en cultuur ontgaan, strookt mijn levensverhaal in grote lijnen toch met dat van Ernaux: de hoop op politieke en culturele veranderingen in de jaren 70 en 80, de steeds ongelijker wordende sociale verhoudingen vanaf de jaren 90, de overweldigende opkomst van technologische protheses sinds de eeuwwisseling...

Elke lezer van De jaren kan zijn of haar levensverhaal in meerdere of mindere mate invoegen in het tableau dat Ernaux schetst, zowel van de grote politieke ontwikkelingen als van de culturele verschuivingen – theorieën, modes, trends, consumptieve gewoontes. Waarschijnlijk wordt een groot deel van de door De jaren gewekte ontroering gevormd door het besef dat je zelf deel uitmaakt van het erin opgeroepen dwingende, gestaag vergelijkende tijdsverloop."

U heeft zowel literaire werken vertaald van onder anderen Emil Cioran, Georges Perec, Charles-Ferdinand Ramuz en George Simenon als non-fictie boeken van Roland Barthes, Pierre Bourdieu en Bruno Latour. Kunt u iets vertellen over de verschillen in werkwijze wat betreft deze genres?

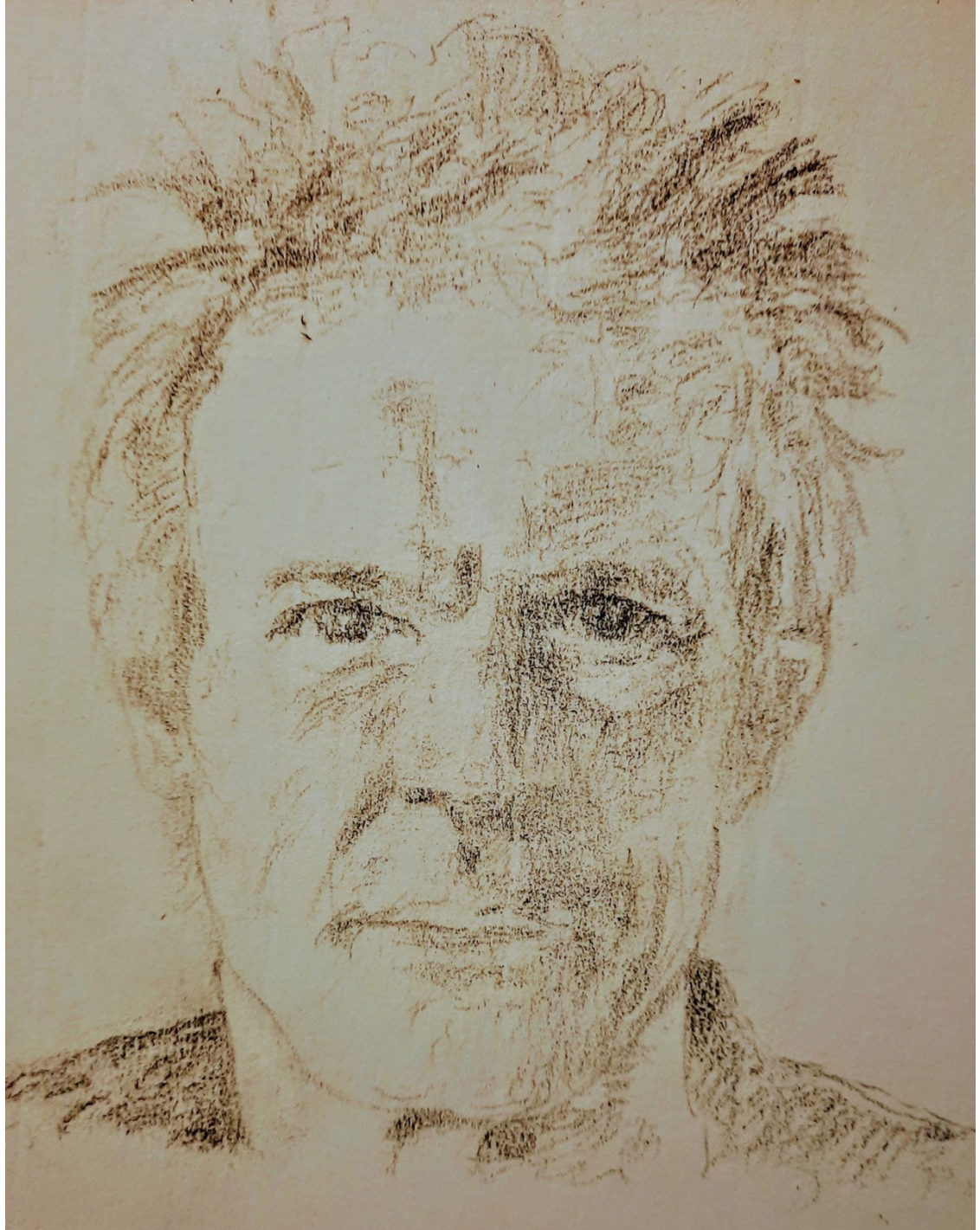
"Wie nadenkt over vertalen, heeft steevast tweedelingen in zijn hoofd – 'vorm' vs. 'inhoud', 'fictie' vs. 'non-fictie' 'brontaalgerichtheid' vs. 'doeltaalgerichtheid' – die niet noodzakelijkerwijs overeenkomen met verschillen in de werkelijkheid. Tussen het aforistische proza van Cioran – 'fictie' – en de essayistiek van Barthes – 'non-fictie' – bestaat geen principieel onderscheid. Bruno Latour en Pierre Bourdieu hebben een persoonlijke stijl en gebruiken literaire procedés in hun sociologische en filosofische boeken; andersom verwerken Perec, Ramuz en Simenon in hun fictionele teksten alle mogelijke cultureel-historische informatie en ideeën.

Een fundamenteel verschil tussen het vertalen van fictie en non-fictie zie ik niet. Het gaat steeds om nauwkeurigheid en research, maar ook en vooral om het vinden van een ritme, een toon, een adem eigen aan de tekst in kwestie, zodat die de kans krijgt opnieuw tot leven te komen.”

Wat zijn uw plannen voor de toekomst?

“In 2021 en 2022 werk ik voor Uitgeverij Van Oorschot aan de vertaling van een roman van Charles-Ferdinand Ramuz, *La Beauté sur la terre* (1927), algemeen beschouwd als een hoogtepunt in het werk van de Zwitserse meesterverteller. *Schoonheid op aarde* vertelt een mooi maar treurig verhaal, over een aan een meer gelegen Zwitsers dorp waar op een dag een jonge Cubaanse vrouw arriveert, de aangenomen dochter van een in den vreemde omgekomen dorpsgenoot. Haar aanwezigheid wekt een heel scala aan troebele gevoelens bij de omringende dorpelingen, gevoelens die door Ramuz tot een noodzakelijke climax worden gevoerd. Zoals de catastroferoman *La Grande Peur dans la montagne* (1926) kon worden gekarakteriseerd als een ‘ecologische roman avant-la-lettre’, zo valt ook in *La Beauté sur la terre* (1927) op hoe actueel de thematiek is die erin wordt aangesneden. De intrige draait om xenofobie en uitsluiting, om machtsrelaties tussen dorpelingen en buitenstaanders, tussen mannen en vrouwen. Maar dat de tekst bijna een eeuw na dato nog zo tot de verbeelding spreekt, heeft alles te maken met de zeggingskracht van Ramuz’ stijl, met zijn vernieuwende romantiek, mijlenver verwijderd van het negentiende-eeuwse realisme. Ik verheug me op deze nieuwe poging om Ramuz’ hoekige, karige proza te laten herleven, en op de onvermijdelijk experimentele dimensie die de vertaling aankleeft.”

Het Nouvelles Voix-programma van het Institut français des Pays-Bas is het Frans-Nederlandse plan ter ondersteuning van publicaties (PAP) dat steun verleent aan uitgeefprojecten of uitnodigingen aan Nederlandse uitgeverij die hedendaagse Franstalige auteurs in Nederland willen promoten.

sepiapotlood op bewerkt tekenpapier © Gie Devos

GASTHEER GYS-WALT VAN EGDOM

BIOGRAFIE

Gys-Walt Van Egdom is als docent-onderzoeker verbonden aan de Universiteit Utrecht. Hij begeleidt o.a. de vakken Gespecialiseerd vertalen (Engels-Nederlands en Frans-Nederlands) en in zijn onderzoek richt hij zich o.a. op vertaalonderwijs, vertaalprocessen, mens-computerinteractie en ethiek. In zijn proefschrift *Naar een ethiek van de literaire vertaling* (2015) bespreekt hij onder andere Perecs *Een man die slaapt* (vertaling Rokus Hofstede).

uit het fotoarchief van Gys-Walt Van Egdom

VOLGENDE KEER IN HET PENHUIS

ZONDAG 24 APRIL 2022

WILLEM JAN OTTEN (°1951)

Willem Jan Otten is één van de belangrijkste en persoonlijkste Nederlandse dichters en schrijvers van verhalend proza, toneel, kritieken en essays op dit moment. In 2014 ontving hij de prestigieuze P.C. Hooftprijs voor zijn roman *Specht en zoon*. Enige tijd ervoor had hij ook al de Constantijn Huygens Prijs voor zijn gehele oeuvre ontvangen. In een periode van bijna een halve eeuw schrijven, hij debuteerde in 1971, heeft hij een indrukwekkend oeuvre tot stand gebracht. Zijn werk is van een kwaliteit die in de kritieken erkend en met de toekenning van een reeks belangrijke literaire prijzen bij herhaling bevestigd werd. Hij is niet alleen een begenadigd dichter, die zijn hoogtepunt bereikte met de bundel *Genadeklap*, maar de uitzonderlijke kwaliteit van zijn essayistisch werk moet eveneens aangestipt worden. Deze veelzijdige auteur blijft in de eerste plaats een dichter van inhoud en gedachtengoed. Dit resulteerde tenslotte in een merkwaardige religieuze transformatie.

Virginie Platteau is de gastvrouw.

© Mark Kohn

MEMENTO

Memento
woordfestival
Kortrijk

Het Penhuis

met ROKUS HOFSTEDE